



Vägledning för utbildningsutvärdering på forskarnivå



Vägledning för utbildningsutvärdering på forskarnivå

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2016, reviderad 2018

Projektledare: Susanna Lindenskoug

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Inledning.....	4
Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning.....	5
UKÄ:s granskningar.....	5
Utbildningsutvärderingar på forskarnivå.....	7
Syfte.....	7
Huvudprinciper för utbildningsutvärderingar.....	7
Huvudprinciper för utbildningsutvärderingar på forskarnivå.....	8
Urvalsprinciper.....	8
Bedömningsområden och bedömningsgrunder.....	10
Bedömningsområde: Förutsättningar.....	10
Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat.....	12
Underlag för bedömning.....	18
Lärosätets självvärdering.....	18
Allmänna studieplaner.....	19
Individuella studieplaner.....	20
Kursplaner.....	20
Intervjuer.....	21
Övriga underlag.....	21
Bedömggruppen.....	22
Upptaktsmöte.....	24
Yttrande och beslut.....	25
Bedömggruppens yttrande.....	25
Delning av bedömggruppens yttrande.....	25
Beslut.....	25
Uppföljning.....	27
Bilaga 1. Instruktion för bilagor till självvärderingen.....	28
Tabell 1 a.....	28
Tabell 1 b.....	28
Tabell 2.....	28
Tabell 3.....	29
Publikationer / accepterade verk*.....	29
Kursplaner.....	30
Uppladdning i UKÄ Direkt.....	30
Bilaga 2. Examensordning.....	31

Inledning

Detta vägledande dokument gäller utbildningsutvärdering på forskarnivå. Vägledningen utgår från det nationella system för kvalitetssäkring av högre utbildning, 2016–2022, som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har redovisat i rapporten *Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning – redovisning av ett regeringsuppdrag* (Rapport 2016:15). Utbildningsutvärdering på forskarnivå ingår i komponenten utbildningsutvärdering som är en av fyra komponenter inom det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning.

Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning

Kvalitetssäkring av svensk högre utbildning förutsätter att kvalitets-säkringsarbete bedrivs både vid universitet och högskolor och vid Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Det innebär att lärosätena och UKÄ har ett gemensamt ansvar för kvalitetssäkring av högre utbildning. Att beakta detta gemensamma ansvar har varit en central princip för UKÄ i arbetet med regeringsuppdraget att vidareutveckla ett system för kvalitetssäkring av högre utbildning.¹ En avgörande utgångspunkt för UKÄ har därmed varit att skapa en tydlig koppling mellan UKÄ:s granskningar och det kvalitetsarbete som sker på lärosätena, och att samtidigt beakta hur UKÄ:s granskningar ska kunna bidra till att ytterligare utveckla detta arbete. Det är även i linje med internationella principer för kvalitetssäkring av högre utbildning, *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG)² som behandlar lärosätenas interna kvalitetsarbete, den externa kvalitetssäkringen av lärosätenas utbildningsverksamhet samt de krav som kvalitetssäkringsorganen ska leva upp till. För att möta överenskommelserna i ESG behöver såväl lärosätena som UKÄ säkerställa att de internationella principerna för kvalitetssäkring följs.

UKÄ:s granskningar

Syftena med UKÄ:s granskningar är dels att kontrollera utbildningarnas resultat, dels att bidra till lärosätenas arbete med kvalitetsutveckling av högre utbildning. Det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning består av följande fyra komponenter:

- examenstillståndsprövningar
- granskningar av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete
- utbildningsutvärderingar
- tematiska utvärderingar.

UKÄ:s ambition har varit att utveckla en modell som i olika delar kan användas för alla fyra komponenterna men som också kan vara ett stöd i lärosätenas interna kvalitetsarbete. Modellen består av följande sex bedömningsområden.

¹ Uppdraget till UKÄ beskrivs i regleringsbrevet för budgetåret 2016 avseende Universitetskanslersämbetet (U2016/01132/UH, U2016/01349/UH), i regeringens skrivelse Kvalitetssäkring av högre utbildning (2015/16:76) samt i betänkandet från utbildningsutskottet och riksdagskrivelsen (bet. 2015/16:UbU9, rskr. 2015/16:155)

² *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG), 2015. Se även UKÄ:s översättning, *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning* (ESG), 2015.

- styrning och organisation
- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- jämställdhet
- student- och doktorandperspektiv
- arbetsliv och samverkan.

Bedömningsområdena styrning och organisation; förutsättningar; utformning, genomförande och resultat utgår från såväl tillämplig svensk lag och förordning som ESG. Studentinflytande och studentmedverkan regleras i högskolelagen, särskilt i förhållande till lärosätets kvalitetsarbete (1 kap. 4 §). Vidare har studenternas perspektiv skrivits fram tydligare i de reviderade ESG (2015). Arbetsliv och samverkan regleras också i högskolelagen. Exempelvis ska utbildning på grundnivå utveckla studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet (1 kap. 8 §). Jämställdhet och jämställdhetsintegrering är viktiga kvalitetsfaktorer, som ska beaktas i granskningarna. Liksom många andra myndigheter och de statliga lärosätena, har UKÄ i uppdrag att bedriva arbete med jämställdhetsintegrering. Även detta regleras i högskolelagen (1 kap. 5 §).

UKÄ:s granskningar sker utifrån de bedömningsgrunder som ingår i ett bedömningsområde. En viktig utgångspunkt har varit att bedömningsgrunderna hålls öppna och inte blir för styrande när det gäller hur lärosätena väljer att organisera och bedriva sin utbildningsverksamhet. Bedömningsområden och bedömningsgrunder för utbildningsutvärderingar på forskarnivå redovisas närmare i detta dokument.

Alla granskningar kommer att genomföras av oberoende bedömargrupper som UKÄ sätter samman utifrån ett nomineringsförfarande där lärosäten, studentkårer och arbetslivsorganisationer lämnar förslag på bedömare. Bedömargrupperna består av student- och doktorandrepresentanter, företrädare för arbetslivet och sakkunniga från högskolesektorn, som alla deltar på lika villkor. UKÄ fattar sedan ett beslut baserat på bedömargruppernas granskningar.

För mer information om det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning, se rapporten *Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning – redovisning av ett regeringsuppdrag* (Rapport 2016:15).

Utbildningsutvärderingar på forskarnivå

Utbildningsutvärderingarna kontrollerar faktiska förhållanden och resultat, det vill säga att utbildningen uppfyller kraven i tillämpliga lagar och förordningar. Utbildningsutvärderingarna beaktar hur väl uppföljnings-, åtgärds- och återkopplingsrutiner på ett systematiskt sätt bidrar till att säkra och utveckla kvaliteten i de granskade utbildningarna.

Utbildningsutvärderingarna bidrar även till lärosätenas kvalitetsutveckling genom att bedömarna i sitt yttrande ger återkoppling på såväl goda exempel som på utvecklingsområden de har identifierat.

Syfte

Syftet med utbildningsutvärderingarna är både att kontrollera utbildningarnas resultat och att bidra till lärosätenas utveckling av kvaliteten på de utvärderade utbildningarna.

Huvudprinciper för utbildningsutvärderingar

Samtliga utbildningsutvärderingar utgår från kraven i tillämplig svensk lag och förordning; European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG); regeringens skrivelse Kvalitetssäkring av högre utbildning (2015/16:76, bet. 2015/16:UbU9, rskr. 2015/16:155); och regeringens proposition Forskarutbildning med profilering och kvalitet (2008/09:134). Metoden utgår från en generell grundstruktur som gäller för samtliga examensnivåer.

Tyngdpunkten i utbildningsutvärderingarna ligger på faktiska förhållanden och resultat, det vill säga hur utbildningen uppfyller kraven i tillämplig lag och förordning. Utbildningsutvärderingarna fokuserar på hur utbildningen säkerställer att doktoranderna ges goda förutsättningar att nå målen i examensordningen, och på hur lärosätet säkerställer att doktoranderna har uppnått examensmålen när examen utfärdas. Lärosätena ska dessutom beskriva och värdera hur väl uppföljnings-, åtgärds- och återkopplingsrutinerna på ett systematiskt sätt bidrar till att säkra och utveckla den granskade utbildningen.

Utvärderingarna ska utöver att kontrollera utbildningarnas resultat även bidra till lärosätenas kvalitetsutveckling. I yttrandet får lärosätet därför ta del av både goda exempel och utvecklingsområden som bedömargruppen har identifierat.

Huvudprinciper för utbildningsutvärderingar på forskarnivå

Utbildningsutvärdering på forskarnivå utgår från forskarutbildningen som helhet, vilket innefattar såväl avhandlingsarbete som kursverksamhet och andra delar. Metoden utgår från att de båda nivåerna, licentiatexamen och doktorsexamen, utvärderas som en enhet. Huvudskälen till det är att båda omfattas av samma krav på forskningens kvalitet, vilket gäller för såväl de generella som de konstnärliga utbildningarna som leder till examina på forskarnivå. Doktorsexamen och konstnärlig doktorsexamen har olika examensbeskrivningar, och kommer att utvärderas enligt samma metod men mot respektive examensbeskrivning.

Utvärderingarna kommer att utgå från de forskarutbildningsämnen och de inriktningar som framgår av de allmänna studieplaner som lärosätet har fastställt, samt inom vilka lärosätena bedriver utbildning på forskarnivå. Ett urval av de forskarutbildningsämnen som lärosätet har inrättat och som leder till licentiat- och doktorsexamen kommer att ingå i utvärderingarna.

Vägen fram till avlagd doktorsexamen kan se mycket olika ut beroende på bland annat ämnestraditioner och storlek på både forskarutbildningsämne och lärosäte. Dessutom utgår forskarutbildningen från den enskilda doktoranden och från dennas specifika avhandlingsprojekt. Att beskriva och värdera forskarutbildning som en sammanhållen enhet kräver både eftertanke och reflektion. Det blir därför nödvändigt att både redogörelserna i självvärderingen och bedömningen av densamma tar hänsyn till den variation som ryms inom en och samma utbildning. Även om avhandlingen eller det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet i sig inte ingår som underlag i utvärderingen är det relevant att granska de processer som leder fram till det färdiga avhandlingsmanuset alternativt det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet. Det kan till exempel handla om de olika kollegiala granskningsprocesserna (peer review) vid lärosätet som kringgärdar avhandlings-arbetet genom bland annat handledning, seminarier, workshops och konferenser.

Urvalsprinciper

Planeringen för utbildningsutvärdering på forskarnivå i sexårscykeln 2017–2022 utgår från forskningsämnesgrupperna och forskningsämnesområdena (enligt Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2011). De sex forskningsämnesområdena är naturvetenskap, teknik, medicin och hälsovetenskap, lantbruksvetenskap, samhällsvetenskap samt humaniora inklusive konstnärlig forskning.

Följande urvalsprinciper har i möjligaste mån använts:

- Alla lärosäten som erbjuder utbildning på forskarnivå utvärderas med avseende på minst en utbildning.
- Minst en utbildning utvärderas från vart och ett av de sex forskningsämnesområdena
- (se föregående stycke) inom vilka ett lärosäte erbjuder utbildning på forskarnivå.
- Alla utbildningar inom utvalda forskningsämnen utvärderas för att möjliggöra en nationell lägesbild.

För att undantas utvärderingen ska det finnas ett nedläggningsbeslut för den aktuella utbildningen innan utvärderingen startar, dvs. senast när självvärderingen börjar skrivas. Ett forskarutbildningsämne kan också undantas från en utvärdering om där inte funnits några registrerade doktorander med aktivitet på två år, eller om forskarutbildningsämnet deltog i pilotutvärderingen 2016 med godkänt resultat.

På UKÄ:s hemsida finns en plan för de forskningsämnen inom vilka forskarutbildningsämnen kommer att utvärderas inom ramen för sexårscykeln 2017–2022.

Bedömningsområden och bedömningsgrunder

Utbildningsutvärdering på forskarnivå omfattar fyra bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat (inkl. jämställdhet och uppföljning, åtgärder och återkoppling)
- doktorandperspektiv
- arbetsliv och samverkan.

Bedömningsområdena innehåller en eller flera bedömningsgrunder. Ett samlat omdöme ges för varje bedömningsområde. För att utvärderingarna ska vara rättssäkra, förutsägbara och transparenta ska bedömningsgrunderna vara kända på förhand och vara gemensamma för samtliga utbildningar som ingår i samma utvärdering.

Nedan följer en redogörelse för de bedömningsgrunder som ingår i utbildningsutvärdering på forskarnivå. Efter varje bedömningsgrund följer en vägledande text som har som syfte att tydliggöra vad som efterfrågas. Lärosätet ska i en självvärdering beskriva, analysera och värdera hur bedömningsgrunderna uppfylls inom ramen för den utbildning som utvärderas. Då utbildningsutvärderingarna har ett resultatfokus är det av stor vikt att lärosätet med konkreta exempel belyser hur bedömningsgrunderna uppfylls.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Bedömningsområdet *Förutsättningar* rymmer bedömningsgrunder som rör *personal* och *forskarutbildningsmiljö*.

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Doktoranden ska under sin utbildning erhålla handledning av god kvalitet vilket förutsätter att handledarna har den vetenskapliga kompetens eller konstnärliga skicklighet som krävs, och att de har erfarenhet av doktorandhandledning samt pedagogisk kompetens (t.ex. genom handledarutbildning). Varje doktorand bör också få handledning i erforderlig omfattning vilket innebär att det bör finnas tillräckligt många lärare som kan vara huvudhandledare, samt andra disputerade lärare och forskare eller motsvarande som kan vara biträdande handledare.

Vidare är det av vikt att lärarkapaciteten står i proportion till utbildningens omfattning, undervisning och examination. En handledarresurs av god kvalitet präglas av stabilitet och tillgänglighet. Lärosätet bör därför arbeta långsiktigt med både kontinuitet och kompetensutveckling bland lärare och handledare på den aktuella utbildningen. Lärosätet bör på utbildningsnivå skapa förutsättningar så att lärare och handledare kan ta ansvar för att upprätthålla och kontinuerligt vidareutveckla både den vetenskapliga/konstnärliga och den pedagogiska kompetensen, både individuellt och kollegialt. Det bör även finnas strategier för att säkra tillräckliga handledarresurser, t.ex. vid pensionsavgångar eller om doktoranden behöver byta handledare.

Beskrivningen och analysen av handledarkompetens och handledarkapacitet ska kompletteras med en redovisning i tabellform enligt mall i bilaga till självvärderingen.

Forskarutbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Forskarutbildningsmiljön avser den miljö som doktorander, handledare och utbildningen verkar inom. I en god forskarutbildningsmiljö har forskningen/den konstnärliga forskningen en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå. Det bör också finnas reella möjligheter för lärare och handledare att bedriva forskning.

Utöver forskningens kvalitet bör det i forskarutbildningsmiljön också finnas andra utbildningsmässiga förutsättningar som krävs för den ämnesmässiga bredden. Den kritiska massan samt hur olika interaktioner och samspel skapas är betydelsefullt för doktorandernas tillgång till olika forskningsperspektiv och forskningsinriktningar. Hur ser till exempel seminarieverksamheten inklusive rutinerna ut för att säkerställa kvaliteten på de avhandlingar som går till disputation? I detta sammanhang blir hanteringen av den andel doktorander som eventuellt genomför utbildningen på annan ort eller i en annan miljö viktig, till exempel när det gäller deltagande i seminarieverksamhet. Detsamma gäller handledare och andra forskare.

I en god forskarutbildningsmiljö beaktas doktorandens möjlighet till samverkan, både med forskare nationellt och internationellt samt med det omgivande samhället. Det har stor betydelse för utbildningen att arbeta för att vidga doktorandernas forskarutbildningsmiljö, genom de lokala, nationella och internationella nätverk som

doktoranderna och handledarna är en del av. Likaså hur doktoranderna inkluderas i befintliga nätverk och på vilka sätt dessa kompletterar forskarutbildningsmiljön avseende omfattning och kvalitet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

I bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat återfinns de delar av examensmålen som valts ut för utvärderingen under kunskapsformerna: *kunskap och förståelse; färdighet och förmåga* och *värderingsförmåga och förhållningssätt*. Detta bedömningsområde rymmer även jämställdhet samt *uppföljning, åtgärder och återkoppling*.

Examensmål

För utbildningar på forskarnivå finns ett antal formulerade examensmål i examensordningen (bilaga 2 till högskoleförordningen). Examensmålen handlar om vad doktoranden ska ha uppnått när examen utfärdas. För att avgränsa utvärderingens omfattning har vissa examensmål valts bort helt eller delvis. Huvudprincipen för urvalsprocessen har varit att utesluta de mål, eller delar av mål, som vanligtvis examineras genom avhandlingen alternativt det dokumenterade konstnärliga forskningsprojektet och den offentliga disputationen. Det är rimligt att anta att det finns skillnader i hur examensmålen tränas och examineras beroende på såväl hur det enskilda avhandlingsprojektet är utformat som på skilda ämnestraditioner.

Här är det intressant att se hur upplägget av utbildningen i form av kurser, seminarier, konferenser, tänkt publicering, deltagande i seniora forskares projekt, handledningstid, fördelning av poäng mellan kurser, avhandlingsdelar och andra moment säkerställer att högskoleförordningens mål för utbildningen uppnås. Det är också väsentligt hur lärosätet verkar för att doktoranderna får tillgång till de kurser de behöver, t.ex. genom egna kurser, samarbeten med andra lärosäten, uppmuntran att gå internationella kurser etc.

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

Denna kunskapsform handlar om att doktoranderna ska kunna visa bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för olika vetenskapliga/konstnärliga metoder inom forskarutbildningsämnet.

Begreppet bredd ska här tolkas som bredd inom forskarutbildningsämnet. UKÄ:s utvärderingar av forskarutbildning utgår från forskarutbildningsämnena. Samtidigt omnämner högskoleförordningen forskningsområde istället för forskarutbildningsämne i samband med det mål som rör kunskap och förståelse, bland annat i formuleringen "bred kunskap och förståelse inom forskningsområdet". Då det inte finns någon tydlig definition av begreppet forskningsområde har UKÄ valt att tolka att bredd inom forskningsområdet ska förstås som bredd inom forskarutbildningsämnet.

Exempel på frågeställningar att besvara för att tydliggöra hur lärosätet säkrar doktorandernas måluppfyllelse är: Vad innebär bred kunskap inom ramarna för den utbildning forskarutbildningsämnet befinner sig inom? Hur sker arbetet, genom hela utbildningen för att doktoranderna ska nå detta mål? Vilka peer-reviewmoment såsom handledningstillfällen, seminarier, workshops, konferenser etc. arrangeras som syftar till att doktoranderna ska nå examensmålet? Vilka andra aktiviteter, såsom föreläsningsserier, kurser etc. inom utbildningen, har till syfte att stödja doktoranderna att nå examensmålet? Hur uppnås progression under utbildningen och hur ser kopplingen ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination?

Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranden ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Denna kunskapsform handlar om att doktoranderna ska kunna planera och med adekvata metoder bedriva forskning/konstnärlig forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar. Den handlar också om att doktoranden ska kunna presentera och diskutera sin forskning med auktoritet: i nationella och internationella sammanhang; muntligt och skriftligt; i dialog med både vetenskapssamhället och samhället i övrigt.

Kunskapsformen innebär slutligen att doktoranden ska kunna bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande, både inom forskning och utbildning och i andra kvalificerade professionella sammanhang.

Exempel på frågeställningar att besvara för att tydliggöra hur lärosätet säkrar doktorandernas måluppfyllelse är: Hur sker arbetet, genom hela utbildningen för att doktoranderna ska nå detta mål? Vilka peer-reviewmoment såsom handledningstillfällen, seminarier, workshops, konferenser etc. arrangeras som syftar till att doktoranderna ska nå examensmålet? Vilka andra aktiviteter, såsom föreläsningsserier, kurser etc. inom utbildningen, har till syfte att stödja doktoranderna att nå examensmålet? Hur uppnås progression under utbildningen och hur ser kopplingen ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination?

Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att doktoranden, när examen utfärdas, kan visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Denna kunskapsform handlar om att doktoranderna ska visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Kunskapsformen handlar även om att doktoranden ska nå fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Exempel på frågeställningar att besvara för att tydliggöra hur lärosätet säkrar doktorandernas måluppfyllelse är: Hur sker arbetet, genom hela utbildningen för att doktoranderna ska nå detta mål? Vilka peer-reviewmoment såsom handledningstillfällen, seminarier, workshops, konferenser etc. arrangeras som syftar till att doktoranderna ska nå examensmålet? Vilka andra aktiviteter, såsom föreläsningsserier, kurser etc. inom utbildningen, har till syfte att stödja doktoranderna att nå examensmålet? Hur uppnås progression under utbildningen och hur ser kopplingen ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination?

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan könen och att alla, oavsett kön, ska ha möjlighet att forma samhället och sina egna liv. Det betyder att det inom utbildningen bör finnas en medvetenhet om jämställdhet och att denna medvetenhet tar sig konkreta uttryck i både kvalitativa och kvantitativa åtgärder. Det kan exempelvis handla om en medveten dialog om jämställdhet i samband med planeringen av utbildningens upplägg och i undervisningen. Det kan också innebära att ett jämställdhetsperspektiv är anlagt vid valet av kurslitteratur samt lärare, handledare och externa föreläsare.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att doktoranden genomför utbildningen inom planerad studietid.

För att säkerställa att en utbildning har hög kvalitet på både kort och lång sikt krävs uppföljning av utbildningens utformning, genomförande och resultat. Det handlar således om hur lärosätets uppföljnings-, åtgärds- och återkopplingsrutiner på utbildningsnivå, på ett systematiskt sätt bidrar till att säkra och utveckla kvaliteten i den granskade utbildningen. Lärosätet ska redogöra för hur utbildningens olika delar kontinuerligt följs upp och hur resultaten tas omhand. Ett led i omhändertagandet av resultat från uppföljningar är att informera om eventuella åtgärder och förändringar till berörda parter så som lärare, handledare och doktorander i syfte att stärka kvalitetsarbetet och ett kontinuerligt lärande.

I bedömningsgrunden för uppföljning, åtgärder och återkoppling ingår också lärosätets arbete med genomströmning. Lärosätet ska beskriva hur man analyserar utbildningens genomströmning och de avhopp som sker. Lärosätet ska även redogöra för vilka åtgärder som vidtas och vilket stöd som ges för att skapa förutsättningar för doktoranderna att genomföra utbildningen inom utsatt tid.

Bedömningsområde: Doktorandperspektiv

Bedömningsgrunder:

Doktoranden ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Utbildningen säkerställer en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranden.

Doktorandperspektivet handlar om det faktiska doktorandinflytandet i utbildningen, både formellt och informellt. Det formella inflytandet innebär bland annat doktorandernas representation inom olika organ och plattformar. Det är relevant hur doktoranderna deltar i beslutsprocesser, inklusive beredning av frågor som rör forskarutbildning, samt hur informationskanalerna ser ut för att nå ut till doktoranderna så att de kan ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningen.

Doktorandinflytandet handlar också om det individuella inflytandet, det som är mer informellt och som rör den enskilda doktoranden, t.ex. hur arbetet ser ut för att doktoranden ska kunna ta aktiv del i att utveckla sin utbildning och sina lärandeprocesser. Lärosätet ska redogöra för doktorandernas möjlighet att medverka i utbildningens kvalitetsarbete och i utvecklingen av utbildningen samt beskriva vilka informationskanaler som finns för att ta till vara doktorandernas synpunkter.

Doktorandperspektivet innebär även att en god psykosocial arbetsmiljö säkerställs för doktoranderna. Det kan till exempel betyda att det finns medarbetarundersökningar där resultaten analyseras och omsätts till förbättringsåtgärder samt att det finns fungerande processer för handledarbyten. Doktoranden bör även ha en god fysisk arbetsmiljö. Det kan innebära allt från den fysiska arbetsplatsen och balansen mellan krav på fysisk närvaro och andra former för kommunikation, till exempel webbaserad samverkan – till tillgången på nödvändig infrastruktur, som t.ex. litteratur och annat lärandematerial, informationstekniska resurser, laborativa förhållanden, verkstäder och repetitionslokaler. Betydelsefullt är också hur doktorander som är verksamma på deltid hos andra arbetsgivare integreras i forskarutbildningsmiljön.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar doktorandens beredskap att möta förändringar i arbetslivet, både inom och utanför akademien.

Arbetsliv och samverkan handlar om huruvida utbildningen är användbar på arbetsmarknaden och på vilket sätt utbildningen förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv såväl inom som utanför akademien. Det innebär att doktoranderna efter examen ska kunna använda de kunskaper och färdigheter som de fått genom sin utbildning och bygga vidare på dem under hela sitt yrkesliv och i olika arbetslivskontexter. Det kräver att doktoranderna under utbildningen erhåller både ämnesmässiga kunskaper samt generella färdigheter och förmågor. Inom detta bedömningsområde ska lärosätet redogöra för på vilket sätt utbildningen är uppdaterad och anpassad till arbetslivet, samt på vilket sätt sådan information inhämtas som är relevant för utbildningens kvalitetssäkring och utveckling avseende dess användbarhet och förberedelse för arbetslivet.

Inom detta bedömningsområde ingår även om lärosätet arbetar med att ta tillvara alumners erfarenheter i utveckling av utbildningen. Likaså i vilken utsträckning doktoranderna ges möjlighet till institutionstjänstgöring eller dylikt i form av undervisning, administrativt eller annat arbete.

Detta bedömningsområde kan även kopplas till förmågor som är av betydelse för arbetslivet såsom att kommunicera, planera, bedriva kvalificerade uppgifter och förhålla sig till tidsramar.

Slutligen är det även relevant att se hur samverkan sker genom interaktioner mellan akademien och olika slags privata eller offentliga aktörer i lärosätets omvärld samt mellan eventuella industridoktoranders eller samverkansdoktoranders arbetsplatser.

Underlag för bedömning

Underlagen för bedömningen består av lärosätets självvärdering med bilagor, den allmänna studieplanen för forskarutbildningsämnet, slumpvis utvalda individuella studieplaner samt intervjuer med företrädare för den granskade utbildningen och doktorander. Samtliga underlag vägs in vid bedömningen. I utvärderingen beaktas även andra underlag som UKÄ tar fram, se avsnittet ”Övriga underlag”.

Avhandlingar eller dokumenterade konstnärliga forskningsprojekt kommer inte att utgöra bedömningsunderlag för utbildningsutvärderingar på forskarnivå. UKÄ har bedömt att inslaget av extern granskning av dessa redan är tillräckligt i och med det förfarande med offentligt försvar och externa betygsnämndsledamöter som framgår av högskoleförordningen 6 kap. 33–34 §§.

UKÄ Direkt

Samtliga skriftliga underlag laddas upp och registreras av lärosätet i UKÄ Direkt, som är lärosätens ingång i UKÄ:s webbaserade ärendehanteringssystem. I UKÄ Direkt kommer även UKÄ att ladda upp information som lärosätena behöver inför och under en utvärdering, till exempel en användarmanual för UKÄ Direkt, vägledande dokument och en självvärderingsmall. Vid varje lärosäte finns en lärosätesadministratör för UKÄ Direkt som fördelar inloggningsuppgifter till lärosätets övriga användare och som kan svara på frågor om UKÄ Direkt.

Lärosätets självvärdering

Självvärderingen syftar till att ge lärosätet möjlighet att visa att den utvärderade utbildningen uppfyller bedömningsgrunderna för bedömningsområdena. Lärosätet ska beskriva, analysera och värdera, och med konkreta exempel visa hur det på ett systematiskt sätt säkerställer och följer upp den utvärderade utbildningens kvalitet, samt hur det säkerställer att doktoranderna uppnått examensmålen när examen utfärdas. Tyngdpunkten i självvärderingen bör ligga mer på värdering än beskrivning. I självvärderingen ska lärosätet ge exempel som beskriver såväl styrkor som identifierade utvecklingsområden, inklusive planerade och genomförda åtgärder för att vidareutveckla utbildningen och säkra hög kvalitet. Detta syftar till att ge bedömarna en förståelse för utbildningen som helhet och för hur de interna processerna fungerar kvalitetsdrivande.

Självvärderingen skrivs i UKÄ:s mall och bör inte överstiga 30 sidor. För att underlätta bedömningen ombeds lärosätena att följa mallens struktur i sina redovisningar. Självvärderingsmallen hämtas i UKÄ Direkt där den färdiga självvärderingen laddas upp och registreras 10 veckor efter upptaktsmötet.

Bakgrundsbeskrivning

Självvärderingen inleds med en kort bakgrundsbeskrivning, vars syfte är att sätta in utbildningen i ett större sammanhang. Bakgrundbeskrivningen ska fånga upp sådana bakgrundsfaktorer som det är viktigt att bedömargruppen känner till, och som inte går att relatera direkt till bedömningsgrunderna.

I bakgrundsbeskrivningen bör lärosätet redogöra för hur länge utbildningen funnits och hur den är upplagd och organiserad. Här är det också viktigt att det finns en beskrivning av forskarutbildningsämnets innehåll och avgränsning avseende såväl bredd som djup, om det finns olika inriktningar inom ämnet samt hur det forskarutbildningsämnet förhåller sig till aktuell forskning vid lärosätet. Annan information som är viktig för bedömarnas förförståelse är hur doktoranderna rekryteras till utbildningen och hur handledargruppen och doktorandgruppen är sammansatt (avseende exempelvis kön, ålder, inriktning och för utbildningen relevanta språkkunskaper). Andelen internationella doktorander bör också inkluderas i beskrivningen samt om några doktorander befinner sig på annan ort. Vilka möjligheter och utmaningar har identifierats i dessa avseenden och hur har dessa i så fall hanterats?

De högskolor som har ett område för forskarutbildning, inom vilket ett forskarutbildningsämne som ska utvärderas ingår, beskriver det område ni har examenstillstånd inom och hur forskarutbildningsämnet förhåller sig till detta område.

Bilagor till självvärderingen

För att underlätta en rättvisande bedömning är det viktigt att lärosätets redogörelse i självvärderingen är fullständig och kan förstås utan vidare informationsinhämtning. Bilagor till självvärderingen består av tabeller med information om antal doktorander, handledare och övriga forskare samt publikationslistor (se Bilaga 1 *Instruktion för bilagor till självvärderingen* i denna vägledning).

Allmänna studieplaner

Enligt 25 § i högskoleförordningen ska ett universitet eller högskola som får utfärda examina på forskarnivå besluta om ämnen som utbildning på forskarnivå anordnas i (SFS 2010:1064) och enligt 26 § i högskoleförordningen ska det finnas en allmän studieplan för varje ämne som utbildning anordnas i.

I den allmänna studieplanen ska det huvudsakliga innehållet i utbildningen anges, krav på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs (enligt 27 §).

Individuella studieplaner

Ett slumpmässigt urval av individuella studieplaner kommer att granskas för varje utbildning. Individuella studieplanerna ska finnas arkiverade för samtliga doktorander. De ska enligt högskoleförordningen "regelbundet följas upp" och "ändras av högskolan i den utsträckning som behövs" (6 kap. 29 §).

Enligt högskoleförordningen ska planen innehålla högskolans och doktorandens åtaganden:

1. Det ska upprättas en individuell studieplan för varje doktorand.
2. Planen ska innehålla högskolans åtaganden visavi doktoranden.
3. Planen ska innehålla doktorandens åtaganden visavi högskolan.
4. Planen ska innehålla en tidplan för doktorandens utbildning.
5. Den individuella studieplanen ska regelbundet följas upp och efter samråd med doktoranden och hans eller hennes handledare ändras av högskolan i den utsträckning som behövs.

De individuella studieplanerna och arbetsrutinerna kring deras uppföljning bör därför kunna ge information om kvalitetssäkringsarbetet och hur progression och måluppfyllelse säkras i utbildningarna.

De individuella studieplanerna kan även användas för en djupare granskning av hur utbildningen säkrar doktorandernas måluppfyllelse samt tillgång till bredd och djup i forskar- och utbildningsmiljön. I de fall hanteringen av studieplanerna är strukturerad och systematisk, kan de ge en bild av hur utbildningen säkrar att enskilda doktorander uppnår olika mål genom beskrivningar av exempelvis genomgångna kurser, konferenser doktoranden medverkat vid och andra aktiviteter. De kan även komplettera bilden av vilken tillgång doktoranden har till bredd och djup i den forskningsmiljö som denna verkar i, exempelvis genom beskrivning av deltagande i seminarieverksamhet, handledning etc.

Det slumpmässiga urvalet av individuella studieplanerna som ingår i en utvärdering görs utifrån en modell där maximalt 16 individuella studieplaner per utbildning kan ingå. Varje lärosäte laddar upp en förteckning över doktorander vars individuella studieplaner ska ingå i utvärderingen i UKÄ Direkt. Om det finns fler än 16 individuella studieplaner slumpas 16 individuella studieplaner fram. I de fall inga individuella studieplaner finns att tillgå baseras utvärderingen på övriga underlag.

Kursplaner

Om lärosätet anser att kursplaner är nödvändiga för att styrka det som står i självvärderingen kan dessa laddas upp i UKÄ direkt. Kursplaner används endast som kompletterande information som bedömargruppen har tillgång till om den skulle behöva verifiera eller fördjupa sig i något. Inga övriga dokument ska bifogas och laddas upp i UKÄ Direkt.

Intervjuer

Intervjuer genomförs med företrädare för den granskade utbildningen samt med doktorander som går på utbildningen.

Syftet med lärosätesintervjun är att komplettera den bild som bedömarna får av självvärderingen, allmänna och individuella studieplaner och övriga underlag. Bedömarna ges också möjlighet att stämma av om befintlig information har tolkats rätt. Intervjun blir även ett tillfälle för lärosätet att träffa bedömarna och lämna eventuell kompletterande muntlig information, som förtydligar självvärderingen. Det är lärosätet som avgör vilka som ska delta i intervjun.

Syftet med doktorandintervjun är att komplettera de övriga underlagen med doktorandernas erfarenheter av i vilken utsträckning utbildningen ger tillräckliga förutsättningar för att de ska ha möjlighet att uppnå examensmålen. Doktorandintervjuerna kan dessutom belysa områden som bedömarna behöver fästa särskild uppmärksamhet vid när de bedömer utbildningens kvalitet.

De doktorander som ska delta vid intervjuerna bör i första hand vara utsedda av en doktorandorganisation som antingen tillhör en doktorandkår eller själv uppbär kårstatus vid lärosätet. Om doktorand- eller doktorandkåren inte kan säkerställa att rekryteringen fungerar, kommer UKÄ att i samråd med lärosätets kvalitetssamordnare, eller annan utsedd person, säkerställa att doktorander rekryteras till intervjuerna.

Intervjuer med både lärosätesrepresentanter och doktorander genomförs i form av webbmöten. Intervjuerna kan variera i tid beroende på hur många frågor bedömagruppen har. Bedömarna intervjuar först doktorander, sedan lärarrepresentanter och slutligen representanter från ledningen. Både lärosätet och doktoranderna får instruktioner för intervjun cirka två veckor innan intervjun äger rum. Doktoranderna får även lärosätets självvärdering i god tid före intervjun. De lärosätesrepresentanter som utsetts att delta vid webbintervjun (inte doktoranderna) meddelas till ansvarig utredare vid UKÄ cirka en vecka före intervjudatum.

Övriga underlag

Inför utvärderingarna tar UKÄ fram underlag om utbildningen som är av relevans för de bedömningsområden som ska utvärderas. Dessa underlag ska där det är relevant beaktas av såväl lärosätet som bedömagruppen. Det kan till exempel vara underlag om officiell statistik som visar på genomströmning och etableringsgrad, tidigare tillsynsärenden, examens-tillståndsprövningar och tidigare utbildningsutvärderingar. Materialet utgör sedan ett underlag för diskussion och frågor vid intervjun. Materialet finns tillgängligt för lärosätet i UKÄ Direkt i samband med upptaksmötet. Materialet utgör ett underlag för diskussion och frågor vid intervjun. Lärosätet kan också kommentera materialet i självvärderingen.

Bedömagruppen

Bedömarna rekryteras efter sedvanligt nomineringsförfarande i samverkan med lärosäten, doktorandkårer (via Sveriges förenade studentkårer, SFS) och arbetslivsorganisationer. Det är dock UKÄ som tillsätter bedömagrupperna. Gruppen ska sammantaget ha så bred och djup kompetens att den kan bedöma samtliga bedömningsområden som ingår i utvärderingen.

Bedömagruppen består vanligtvis av:

- sakkunniga bedömare
- doktorandrepresentanter
- företrädare för arbetslivet.

Den samlade kunskapen och erfarenheten hos de sakkunniga, företrädare för arbetslivet och doktorandrepresentanter ska ligga till grund för att bedömagruppen som sådan ska kunna göra gemensamma bedömningar av de bedömningsområden som ingår i utvärderingen. De sakkunniga bör ha god kunskap och erfarenhet av utformning av forskarutbildning och av det forskarutbildningsämne som ska utvärderas. Doktorandrepresentanternas roll är att stärka doktorandernas perspektiv samt medverka i bedömningen av samtliga bedömningsområden som ingår i utvärderingen och tillför sina perspektiv som doktorander. Arbetslivsföreträdarens roll är i första hand att utifrån arbetslivets perspektiv tillsammans med övriga bedömagruppen bedöma användbarheten och förberedelsen för arbetslivet vid de utvärderade utbildningarna.

Som en kvalitetssäkrande åtgärd erbjuds lärosätena tillfälle att yttra sig över bedömagruppens sammansättning, till exempel utifrån eventuella jävsinvändningar, innan bedömagruppen slutligen fastställs av UKÄ.

Bedömarna kommer att genomgå en utbildning i UKÄ:s utvärderings- och arbetsmetod. Utbildningen syftar till att tydliggöra uppdraget och förväntningarna och är vanligtvis gemensam för flera utvärderingsprojekt inom en och samma komponent och granskningsomgång. I utbildningen ingår bland annat en orientering i de lagar, förordningar och ESG som bedömarna har att förhålla sig till, en genomgång av UKÄ:s kvalitetssäkringssystem samt de bedömningsområden och bedömningsgrunder som är kopplade till den aktuella utvärderingen. Utbildningen omfattar även moment i intervjuteknik och tar upp jämställdhetsfrågor.

I bedömarnas uppdrag ingår att:

- diskutera bedömningsområden och bedömningsgrunder
- delta i möten under hela utvärderingsprocessen
- som grupp vara representerade vid upptaktsmötet med de lärosäten som ingår i utvärderingen

- granska de olika bedömningsunderlagen och skriftligt motivera sina bedömningar
- gemensamt förbereda frågor till intervjuer med doktorander, handledare och ledning vid lärosätet
- sammanfatta bedömningar i ett gemensamt yttrande inklusive bedömargruppens förslag till samlat omdöme och förslag till beslut.

En särskild bedömarhandbok³ är också framtagen som bland annat beskriver bedömargruppens roll i granskningsprocessen och de huvudsakliga momenten i granskningarnas genomförande. Denna handbok är tänkt att tillsammans med vägledningen för var och en av komponenterna, fungera som ett stöd i uppdraget som bedömare och i bedömningsarbetet.

³ Handboken finns på UKÄ:s webbplats, www.uka.se

Upptaktsmöte

Som ett första steg i utvärderingsprocessen bjuder UKÄ in till ett inledande upptaktsmöte för representanter från varje lärosäte, någon representant för bedömargrupperna (vanligtvis ordförande) samt personal från UKÄ.

Den övergripande målsättningen med det inledande mötet är att ge lärosätena en god förståelse för utvärderingen, dess innehåll och fokus samt genomförande. Under mötet ges möjlighet för lärosätena att ställa frågor om bedömningsgrunder och utvärderingsprocessen till UKÄ och representanter från bedömargruppen.

Under mötet presenterar UKÄ även övriga bedömningsunderlag som ingår i utvärderingen, bedömargruppens sammansättning samt tidsplanen för utvärderingen.

Yttrande och beslut

Bedömargruppens yttrande

Samtliga underlag ska vägas in i bedömargruppens bedömning av hur väl utbildningen uppfyller bedömningsgrunderna för de granskade bedömningsområdena. Samtliga ingående bedömningsområden ska bedömas som tillfredsställande för att utbildningen ska kunna bedömas hålla hög kvalitet.

Bedömargruppens bedömningar och resonemang ska redovisas på ett klart och tydligt sätt i ett yttrande, som ger återkoppling till lärosätet om de utvecklingsområden och de goda exempel som bedömarna har identifierat. Vidare ska det i yttrandet framgå tydligt vad som inte bedöms hålla tillräcklig kvalitet vid ett eventuellt ifrågasättande.

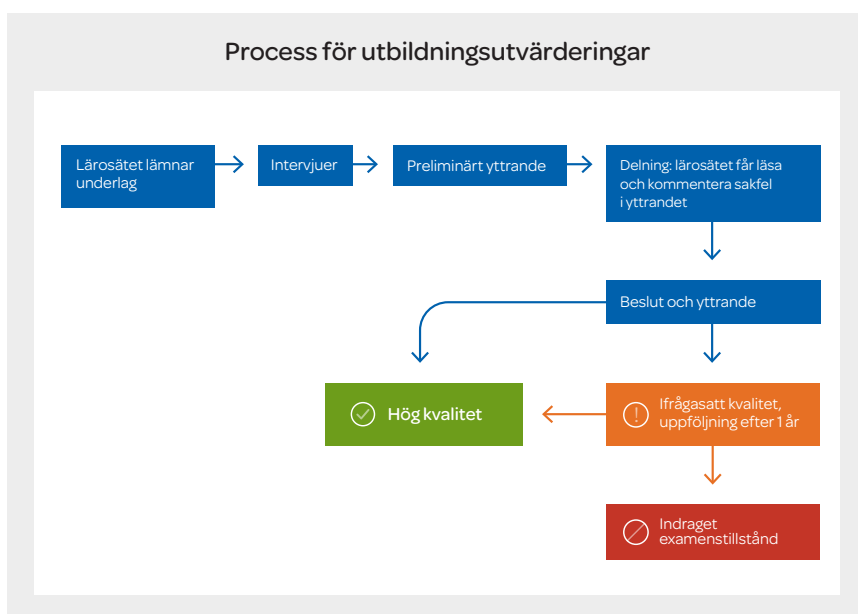
Delning av bedömargruppens yttrande

Innan UKÄ fattar beslut kommer bedömargruppens preliminära yttrande att skickas till lärosätet på delning. Syftet med delningen är att ge lärosätena möjlighet att kontrollera innehållet och påtala eventuella sakfel i yttrandet. Delningstiden är tre veckor. Bedömarna tar del av lärosätets svar och gör i de fall där det är relevant ändringar i yttrandet. Lärosätets skriftliga svar på delningen biläggs yttrandet.

Beslut

Det slutliga yttrandet från bedömargruppen ligger till grund för UKÄ:s beslut. Det samlade omdömet ges på en tvågradig skala. Med stöd av bedömargruppens yttrande beslutar UKÄ om utbildningen håller hög kvalitet eller om kvaliteten är ifrågasatt. För de utbildningar som får omdömet ifrågasatt kvalitet innebär det att UKÄ samtidigt ifrågasätter tillståndet att utfärda examen i det aktuella ämnet för utbildning på forskarnivå. Information om de beslut som fattas publiceras på www.uka.se.

Nedanstående bild illustrerar processen för utbildningsutvärderingar.



Uppföljning

Lärosäten vars utbildningars kvalitet har blivit ifrågasatt får, liksom i tidigare utvärderingssystem, ett år på sig för att åtgärda bristerna och lämna in en åtgärdsredovisning till UKÄ. För att granska lärosätets åtgärdsredovisning tillsätter UKÄ en bedömargrupp som vid behov kan begära in kompletterande underlag samt yrka på en intervju om de anser att underlaget inte är fullständigt för att göra en bedömning. När bedömargruppen anser sig ha ett fullgott underlag görs en bedömning av åtgärderna som sedan lämnas till UKÄ i form av ett yttrande.

Med stöd av bedömargruppens yttrande beslutar UKÄ om utbildningen nu håller hög kvalitet eller om examenstillståndet ska återkallas. UKÄ fattar beslut för statliga lärosäten, utom för Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan. För enskilda utbildningsanordnare, Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan överlämnas bedömargruppens yttrande samt UKÄ:s ställningstagande till regeringen för beslut.

I de fall ett statligt lärosäte får sitt examenstillstånd återkallat, har antagna doktorander som hunnit påbörja sin utbildning rätt att fullfölja utbildningen (1 kap. 14 § högskolelagen).

Lärosätena har även möjlighet att lägga ned den ifrågasatta utbildningen. I sådana fall ska lärosätet senast sista dagen för inlämning av åtgärdsredovisningen inkomma med beslut om nedläggning av den ifrågasatta utbildningen till UKÄ. Ärendet kommer då att avskrivas. Om nedläggningsbeslutet kommer in efter sista dagen för redovisning av åtgärder avskrivs dock inte ärendet. I dessa fall kommer UKÄ att genomföra uppföljningen och pröva frågan om examenstillstånd för den berörda utbildningen. UKÄ anser att det är viktigt att även följa upp de utbildningar som fått omdömet hög kvalitet. Formerna för denna typ av uppföljning kan variera och vara alltifrån enkäter och telefonintervjuer, till återföringskonferenser och andra former av uppföljning.

Bilaga 1.

Instruktion för bilagor till självvärderingen

Tabell 1 a

Redogör i tabell 1a för samtliga antagna och registrerade doktorander under innevarande termin. Lista inte doktorander som antagits längre tillbaka i tiden än 15 år. Här anges samtliga doktorander som inte har uppehåll inlagt i sina studier. Syftet med tabellerna är att ge bedömarna en bild av doktoranderna vid den aktuella forskarutbildningen idag. I första kolumnen uppger ni vad doktoranden heter. UKÄ vill också veta inom vilket forskarutbildningsämne doktoranden är antagen. De kolumner som rör födelseår, kön och år för antagning avser att ge bedömarna information om sammansättningen i doktorandgruppen. Aktuell försörjningsform avser innevarande terminen. Olika typer av försörjningsformer exemplifieras i tabellfoten. Ange också omfattningen, om doktoranden har fler än en sorts försörjning. Om ni har reviderat den allmänna studieplanen (ASP) markerar ni vilka doktorander som inte har gått över till nu gällande ASP.

Tabell 1 b

Redogör i tabell 1b för doktorander som avlagt doktorsexamen eller licentiatexamen under de senaste fem åren. Syftet med tabellen är att ge bedömarna en bild av genomströmningen vid den aktuella forskarutbildningen samt avhandlingsämnen. I kolumnen "År för examination" skriver ni om det rör en licentiat eller doktor t.ex. 2016 (lic), 2018 (dok). En person kan alltså förekomma i tabellen två gånger. En doktorand som finns listad i tabell 1a kan också finnas med i tabell 1b med sin lic.

Tabell 2

Redogör i tabell 2 för aktiva huvudhandledare och aktiva handledare som inte är huvudhandledare (biträdande handledare). Syftet med tabellen är att ge bedömarna en bild av forskarutbildningsmiljön, handledargruppens sammansättning samt dess kontinuitet och stabilitet. I kolumnen anställning anger ni även om handledaren har någon annan merit ni vill lyfta fram till exempel "lektor (docent)". Uppgifter om kön, födelseår, forskarutbildad och forskningsämne ger bedömarna en bild av handledargruppens sammansättning, och uppgifter om anställningens omfattning ger en anvisning om kontinuitet och stabilitet.

vid utbildningen. I kolumnen Anställningens omfattning vid lärosätet (procent) anger ni för handledare anställda vid annat lärosäte "0 % – verksam vid annat lärosäte". I kolumnen forskningsämne avses inom vilket ämne personen har sin tjänst eller anställning.

Tabell 3

Redogör i tabell 3 för övriga forskare, inklusive postdoktorer, med koppling till forskarutbildningen. Syftet med tabellen är att ge bedömarna ytterligare belysning av forskarutbildningsmiljön om lärosätet anser att detta behövs för att styrka bilden. Ange tydligt hur den kompetens dessa forskare har kommer doktoranderna till godo. Förklara på vilket sätt dessa forskare utgör en del av forskarutbildningsmiljön. I kolumnen anställning anger ni även om personen har någon annan merit ni vill lyfta fram till exempel "lektor (docent)". I kolumnen forskningsämne avses inom vilket ämne personen har sin anställning.

Publikationer/accepterade verk*

Publikationslistor och listor över accepterade verk *kan till exempel* verifiera forskningens/den konstnärliga forskningens kvalitet och omfattning, forskningsaktiviteten i miljön samt handledares och lärares möjlighet att bedriva forskning/konstnärlig forskning. De *kan* även visa på bredd och djup i forskarutbildningsmiljön samt på samverkan med det övriga samhället.

Publikationer/accepterade verk* doktorander

Lista max tio publikationer och/eller accepterade verk för de doktorander som listas i tabell 1a. I de fall doktoranderna har varit inaktiva i två år eller mer behöver dessa doktoranders publikationer inte tas med i listan. Konferenspresentationer kan inkluderas, likaså populärvetenskapliga publikationer.

Publikationer/accepterade verk* handledare

Lista max tio publikationer och/eller accepterade verk för de handledare som listas i tabell 2. Markera med * vid vetenskapligt granskade publikationer (peer review). Konferenspresentationer kan inkluderas, likaså populärvetenskapliga publikationer.

Publikationer/accepterade verk* övriga forskare

Lista max tio publikationer och/eller accepterade verk för de forskare som listas i tabell 3. Markera med * vid vetenskapligt granskade publikationer (peer review). Konferenspresentationer kan inkluderas, likaså populärvetenskapliga publikationer.

Kursplaner

Kursplaner kan bifogas som bilaga till självvärderingen i de fall lärosätet finner dem relevanta för utvärderingen.

Uppladdning i UKÄ Direkt

Samtliga tabeller laddas upp i Excelformat i UKÄ Direkt. Publikationslistor laddas upp i Word- eller PDF-format, likaså eventuella kursplaner.

I den förteckning över individuella studieplaner som laddas upp i UKÄ Direkt ska endast doktorander som haft aktivitet under *de senaste två åren listas*. Doktorander som deltar som bedömare i utvärderingen ska inte listas i UKÄ Direkt.

* För accepterade verk se SwePubs definition av konstnärlig output med två underkategorier: konstnärligt arbete och Curerad/producerad utställning.

Konstnärligt arbete: Hit hör alla typer av konstnärliga verk, även inspelningar och liveframförande. Hit hör skönlitteratur, musikkompositioner, visuell konst, design/arkitektur, konsthantverk, artists' books, film, video, TV, radio, performance, teater, musik, dans och cirkus.

Curerad/producerad utställning: Hit hör curerade/producerade utställningar och event, exempelvis tematiskt organiserade musikfestivaler, där upphovspersonen är knuten till ett lärosäte.

Bilaga 2.

Examensordning

Licentiatexamen

Omfattning

Licentiatexamen uppnås antingen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå, eller efter att doktoranden fullgjort en del om minst 120 högskolepoäng av en utbildning som skall avslutas med doktorsexamen, om högskolan beslutar att en sådan licentiatexamen kan ges vid högskolan.

Mål

Kunskap och förståelse

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av detta samt fördjupad kunskap i vetenskaplig metodik i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett begränsat forskningsarbete och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För licentiatexamen skall doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin kunskapsutveckling.

Vetenskaplig uppsats

För licentiatexamen skall doktoranden ha fått en vetenskaplig uppsats om minst 60 högskolepoäng godkänd.

Övrigt

För licentiatexamen med en viss inriktning skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Doktorsexamen

Omfattning

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå.

Mål

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, fråge- ställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade

uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,

- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skrift med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

Övrigt

För doktorsexamen med en viss inriktning ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning. (SFS 2013:617)

Konstnärlig licentiatexamen

Omfattning

Konstnärlig licentiatexamen uppnås antingen efter att doktoranden fullgjort en utbildning om minst 120 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå, eller efter att doktoranden fullgjort en del om minst 120 högskolepoäng av en utbildning som ska avslutas med konstnärlig doktorsexamen, om högskolan beslutar att en sådan konstnärlig licentiatexamen kan ges vid högskolan.

Mål

Kunskap och förståelse

För konstnärlig licentiatexamen ska doktoranden visa kunskap och förståelse inom forskningsområdet, inbegripet aktuell specialistkunskap inom sitt konstnärliga område samt visa kunskap om konstnärliga forskningsmetoder i allmänhet och det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För konstnärlig licentiatexamen ska doktoranden

- visa skapande förmåga inom sitt konstnärliga område,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt och kreativt och med forskningsmässig noggrannhet identifiera och formulera konstnärliga frågeställningar, att planera och med adekvata metoder genomföra ett konstnärligt forsknings- projekt och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter inom givna tids- ramar och därigenom bidra till kunskapsutvecklingen samt att utvärdera detta arbete,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skrift eller på annat sätt klart presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med forskarsamhället och samhället i övrigt, och
- visa sådan färdighet som krävs för att självständigt delta i forsknings- och utvecklingsarbete och för att självständigt arbeta i annan kvalificerad verksamhet.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig licentiatexamen ska doktoranden

- visa förmåga att göra forskningsetiska bedömningar i sin egen forskning,
- visa insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att ta ansvar för sin konstnärliga utveckling.

Dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt

För konstnärlig licentiatexamen ska doktoranden ha fått ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt om minst 60 högskolepoäng godkänt.

Övrigt

För konstnärlig licentiatexamen med en viss inriktning ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.

Konstnärlig doktorsexamen

Omfattning

Konstnärlig doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 högskolepoäng inom ett ämne för utbildning på forskarnivå.

Mål

Kunskap och förståelse

För konstnärlig doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt djup och aktuell specialistkunskap inom sitt konstnärliga område, och
- visa förtrogenhet med konstnärliga forskningsmetoder i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För konstnärlig doktorsexamen ska doktoranden

- visa skapande förmåga inom sitt konstnärliga område,
- visa förmåga till konstnärlig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med forskningsmässig noggrannhet identifiera och formulera konstnärliga frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera

forskning och forskningsresultat i dialog med forskarsamhället och samhället i övrigt,

- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För konstnärlig doktorexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet, konstnärlig integritet och forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt (doktorsavhandling)

För konstnärlig doktorexamen ska doktoranden ha fått ett dokumenterat konstnärligt forskningsprojekt (doktorsavhandling) om minst 120 högskole- poäng godkänt.

Övrigt

För konstnärlig doktorexamen med en viss inriktning ska också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning. (SFS 2014:125)

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

uka.se

